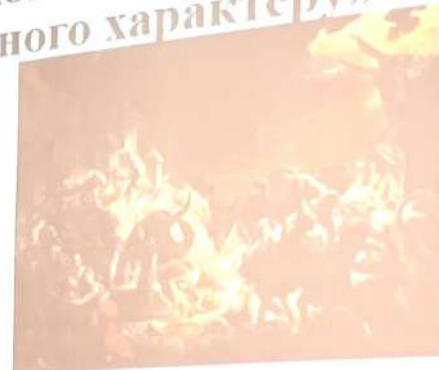

УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Магістерська робота на тему:

«Забезпечення збереження громадського здоров'я в умовах надзвичайних ситуацій глобального характеру»

Магістр: Горват Арсен Мирославович
Науковий керівник: Слабкий Г.О.

УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Магістерська робота на тему:

«Забезпечення збереження громадського здоров'я в умовах надзвичайних ситуацій глобального характеру»

Магістр: Горват Арсен Мирославович
Науковий керівник: Слабкий Г.О.

НАДЗВИЧАЙНА СИТУАЦІЯ

порушення нормальних умов життя і діяльності людей на об'єкті або території, спричинене аварією, катастрофою стихійним лихом епідемією, епізоотією, епіфітотією, великою пожежею, застосуванням засобів ураження або іншою небезпечною подією, що призвели або можуть призвести до загибелі людей та/або значних матеріальних втрат

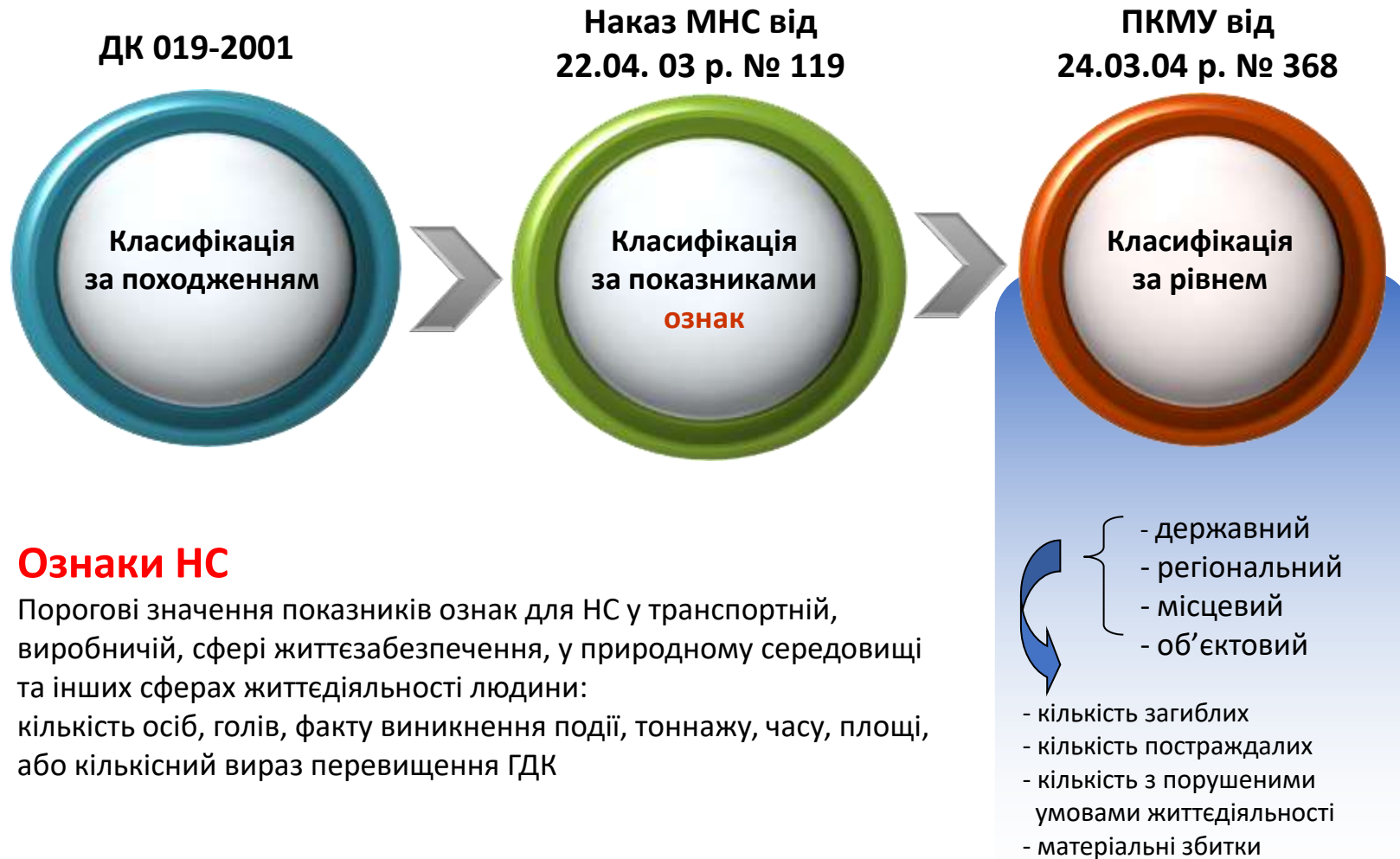
Закон України "Про цивільну оборону України"

Надзвичайні ситуації воєнного характеру

ситуації, пов'язані з наслідками застосування зброї масового ураження або звичайних засобів ураження, під час яких виникають вторинні фактори ураження населення внаслідок зруйнування атомних і гідроелектричних станцій, складів і сховищ радіоактивних і токсичних речовин та відходів, нафтопродуктів, вибухівки, транспортних та інженерних комунікацій тощо.

(КМ України, Постанова КМ "Про порядок класифікації надзвичайних ситуацій" від 15.07.1998 N 1099)

НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ

АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ

Особливістю надзвичайних ситуацій глобального характеру є те, що при них:

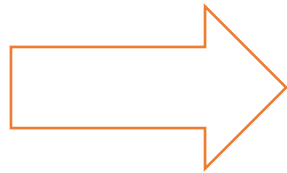
- наявність або загрози загибелі людей чи значне погіршення умов їх життєдіяльності;
- заподіяння економічних збитків;
- істотне погіршення стану довкілля.

Мета дослідження

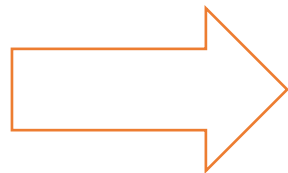
провести комплексний аналіз впливу надзвичайних ситуацій на стан громадського здоров'я населення та запропонувати концептуальні підходи до подолання негативних наслідків вказаних ситуацій на стан громадського здоров'я населення (на прикладі війни проти російської агресії).

Об'єкт дослідження

збереження громадського здоров'я в умовах надзвичайних ситуацій глобального характеру.

Предмет дослідження:

наукові інформаційні джерела за темою дослідження та результати соціологічного дослідження.

Завдання дослідження:

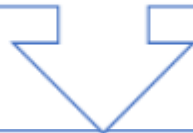
I. Здійснити аналітичний огляд вітчизняних і зарубіжних джерел наукової інформації щодо збереження громадського здоров'я в умовах надзвичайних ситуацій глобального характеру .

II. Визначити етапи та науково-методологічний інструментарій проведення наукового дослідження.

III. Провести аналіз законодавчої бази та провести соціологічне опитування серед визначених контингентів з питань дослідження. Здійснити обробку, систематизацію та узагальнення результатів дослідження.

IV . Сформулювати загальні висновки та розробити практичні рекомендації за результатами дослідження.

Матеріали та методи

- **Матеріали дослідження:** дані наукової літератури з питання дослідження та результати соціологічного дослідження яким охоплено 62 організатора охорони здоров'я, 82 лікаря та 127 населення Закарпатської області із яких 39 є вимушеними переселенцями із регіонів активних бойових дій. *Загальна активність* респондентів склала 90,3% (роздано 300 анкет).
- **Методи дослідження:** бібліосемантичний, соціологічний, статистичний, структурно-логічного аналізу. Під час проведення соціологічного дослідження було збережено конфіденційність інформації про респондентів.
- **База дослідження:** Закарпатська область.

НАУКОВА НОВИЗНА полягає в тому, що

набули подальшого розвитку наукові дані з питань забезпечення діяльності системи громадського здоров'я з подолання наслідків негативного впливу надзвичайних ситуацій глобального характеру на здоров'я населення.

ТЕОРЕТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ

- **отриманих результатів** полягає в доповненні теорії охорони здоров'я в частині вчення про розвиток системи громадського здоров'я, зокрема, діяльності системи громадського здоров'я з подолання негативних медико-демографічних наслідків війни.

ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ

- **отриманих результатів** **полягає** **можливості їх**
застосування **в** **практичній** **діяльності** **системи**
громадського **здоров'я** **на** **територіальному** **та**
регіональному рівнях.

РЕЗУЛЬТАТИВ ДОСЛІДЖЕННЯ ВИСВІТЛЕНІ НАСТУПНИМ ЧИНОМ:

- **Слабкий Г. О., Горват А. М. Експертне визначення впливу російської агресії на громадське здоров'я в Україні. The 9th International scientific and practical conference “Science and innovation of modern world” (May 18-20, 2023) Cognum Publishing House, London, United Kingdom. 2023. P. 102-105**

Доповідались на студентській конференції УжНУ 18 травня 2023 року:

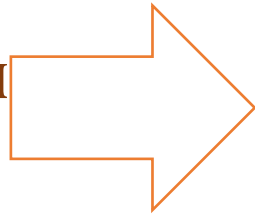
**Вплив надзвичайних ситуацій глобального характеру на здоров'я населення
(Магістр Горват А.М. – Науковий керівник: Слабкий Г.О.)**

ПРОГРАМА ДОСЛІДЖЕННЯ

- *Перший організаційний етап.* Проведення аналітичного аналізу вітчизняних та зарубіжних наукових інформаційних джерел з питань збереження громадського здоров'я в умовах надзвичайних ситуацій глобального характеру.
- *Другий організаційний етап.* Розробка програми та дизайну дисертаційного дослідження
- *Третій організаційний етап.* Проведення особистого дослідження, яке включає аналіз законодавчої бази України з зазначених питань та проведення соціологічного дослідження.
- *Четвертий організаційний етап.* Узагальнення результатів дослідження, формування висновків та практичних рекомендацій. Підготовка до захисту кваліфікаційної роботи.

Результати дослідження:

**Під час виконання
дослідницького
завдання № 1**

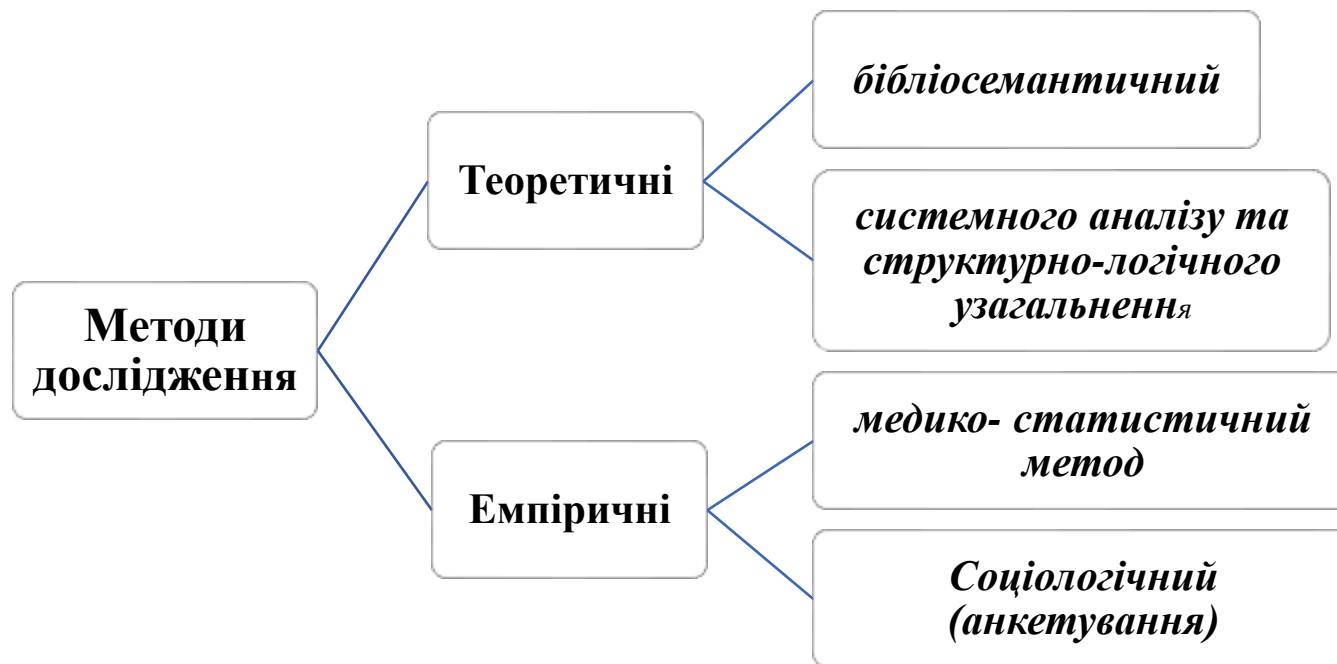
З'ясовано, що надзвичайні ситуації глобального характеру комплексно негативно впливають на стан громадського здоров'я населення країни. На міжнародному рівні та в Україні прийняті законодавчі акти та розроблені методичні рекомендації з ліквідації негативних наслідків надзвичайних ситуацій глобального характеру для громадського здоров'я, які носять міжсекторальний комплексний характер і заходи мають здійснюватися під керівництвом державної влади відповідного рівня.

Результати дослідження:

Під час виконання
дослідницького
завдання № 2

Використані сучасні наукові методи:

Розроблено опитувальник,
використання якого забезпечує
збереження конфіденційності
інформації про респондентів

Опитано 62 організатори охорони здоров'я,
82 лікарі та 127 осіб населення Закарпатської
області із яких 39 є вимушеними
переселенцями.

РЕЗУЛЬТАТИ ОСОБИСТОГО ДОСЛІДЖЕННЯ: ДОКУМЕНТИ ВООЗ

- Framework for a Public Health Emergency Operations Centre. November 2015
- **Нова Програма ВООЗ з надзвичайних ситуацій, 2017**
- Communicating risk in public health emergencies: a WHO guideline for emergency risk communication (ERC) policy and practice.

ПРОГРАМА ВООЗ

- Частина 3. Міжнародні медико-санітарні правила (2005 р.)
- Частина 4. Співпраця з партнерами та зацікавленими сторонами
- Частина 5. Контроль и комунікація (Зк)
- Частина 6. Тестування і навчання
- Частина 7. Інформування про ризики та кризові ситуації
- Частина 8. Зміцнення здоров'я та інформація
- Частина 9. Епіднагляд за хворобами та реагування на спалахи
- Частина 10. Профілактика та контроль інфекцій

ПРОГРАММА ВООЗ

- Частина 11. Міркування щодо санітарного стану довкілля
- Частина 12. Забезпечення безпеки харчових продуктів та води
- Частина 13. Медичне обслуговування під час подій
- Частина 14. Готовність до лих та планування на випадок надзвичайної ситуації
- Частина 15. Хімічний, біологічний, радіологічний та ядерний ризики для суспільної охорони здоров'я
- Частина 16. Міркування щодо психосоціальних факторів
- Частина 17. Використання сучасних технологій у плануванні та проведенні масових заходів
- Частина 18. Міркування щодо конкретних контекстів та подальших досліджень

РАМКОВА ПРОГРАМА ООН ДЛЯ НЕГАЙНИХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДПОВІДНИХ ЗАХОДІВ НА COVID-19

НАДАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ПІДТРИМКИ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНОЇ СИТУАЦІЇ

Здоров'я насамперед: захищаючи медичні послуги та системи під час кризи

Захищаючи людей: соціальний захист та основні послуги

Економічне реагування та відновлення: захищаючи робочі місця, малі та середні підприємства (МСП) та вразливих працівників неформального сектору економіки

Макроекономічні заходи у відповідь і багатостороння співпраця

Соціальна згуртованість та стійкість місцевих спільнот

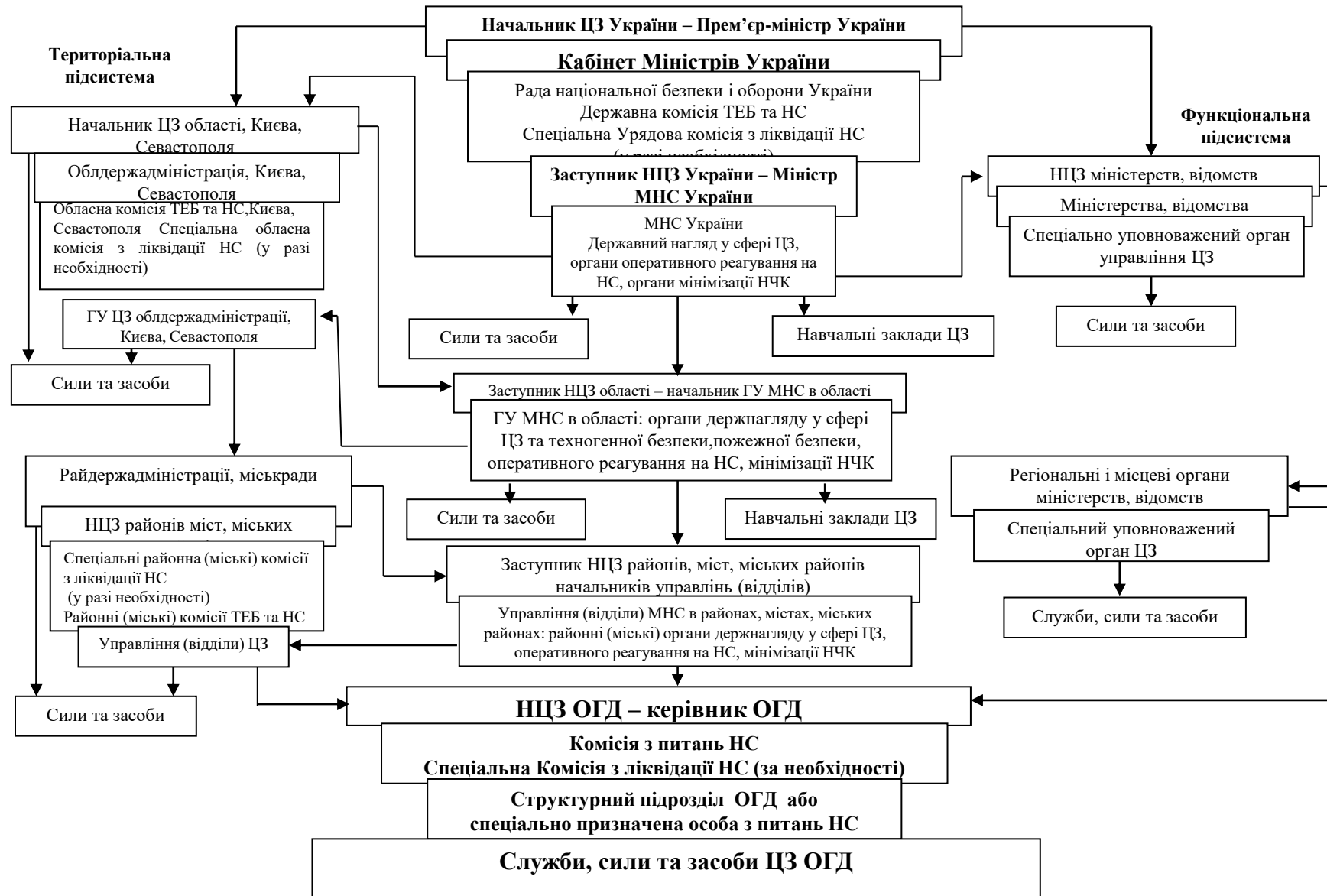
ПРАВОВА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Реалізація державної політики у сфері цивільного захисту, спрямованої на забезпечення безпеки та захисту населення і територій, матеріальних і культурних цінностей та докiлля від негативних наслідків надзвичайних ситуацій у мирний час та в особливий період

Надзвичайні ситуації та події, несприятливі побутові або нестандартні ситуації

Система організації цивільного захисту в Україні

МЕДИЧНИЙ ЗАХИСТ: заходи запобігання або зменшення ступеня ураження людей, своєчасного надання медичної допомоги постраждалим та їх лікування, забезпечення епідеміологічного добробуту в зонах НС техногенного та природного характеру повинні передбачати

- планування і використання наявних сил та засобів закладів охорони здоров'я незалежно від форм власності і господарювання
- введення в дію Національного плану соціально-психологічних заходів при виникненні та ліквідації НС техногенного та природного характеру
- розгортання в умовах НС техногенного та природного характеру необхідної кількості лікувальних закладів
- завчасне застосування профілактичних медичних препаратів та санітарно-епідеміологічних заходів
- контроль за якістю харчових продуктів і продовольчої сировини, питної води і джерелами водопостачання
- контроль за станом атмосферного повітря та опадів;
- завчасне створення і підготовку спеціальних медичних формувань
- накопичення медичних засобів захисту, медичного та спеціального майна і техніки
- контроль за станом довкілля, санітарно-гігієнічною та епідемічною ситуацією
- підготовку медичного персоналу та загальне медико-санітарне навчання населення
- Для надання безоплатної медичної допомоги постраждалим від НС техногенного та природного характеру громадянам, рятувальникам та особам, які беруть участь у виправленні наслідків НС техногенного та природного характеру, діє [Державна служба медицини катастроф](#) як особливий вид державних аварійно-рятувальних служб. Лікування та психологічне відновлення даних категорій людей проводиться у санаторно-курортних закладах, при яких створені центри [медико-психологічної реабілітації](#)

РЕЗУЛЬТАТИ ОЦІНКИ НЕГАТИВНОГО ВПЛИВУ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ НА ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ

Індикатор	Організатори охорони здоров'я		Лікарі		Населення	
	абс	%	абс	%	абс	%
Зростання рівня загальної смертності населення	51	82,2	57	69,5	101	79,5
Зростання рівня передчасної смертності	49	79,0	51	62,2	97	76,4
Зростання захворюваності населення на соціально значущі хвороби: злоякісні новоутворення, туберкульоз, захворювання системи кровообігу, цукровий діабет, хвороби органів дихання, з збільшенням частки їх виявлення в занедбаних стадіях або при їх ускладненнях.	57	91,9	78	95,1	99	77,9
Загроза зростання ризику захворюваності населення на інфекційні та паразитарні хвороби (включаючи туберкульоз, ВІЛ-інфекцію/СНІД, гострі сезонні вірусні інфекції, в тому числі вакцинокеровані) та епідемічні спалахи гострих кишкових захворювань.	57	91,9	80	97,6	107	84,3
Ментальне виснаження із зростанням рівня психологічних та психічних проблем	59	95,2	79	96,3	103	81,1
Зростання кількості наркотичної, алкогольної та інших залежностей	51	82,3	74	90,2	98	77,2
Високий ризик розвитку посттравматичного стресового розладу	57	91,9	77	93,9	103	81,1
Підвищення рівня саморуйнівної поведінки	49	79,0	68	82,9	86	67,7
Зростання рівня інвалідизації населення	47	75,8	71	86,6	79	62,2
Зниження рівня бажаної вагітності	43	69,4	69	84,1	86	67,7

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ НЕГАТИВНОГО ВПЛИВУ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ НА ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ

Індикатор	Організатори охорони здоров'я		Лікарі		Населення	
	абс	%	абс	%	абс	%
Високий рівень вимушеної міграції населення на території, підконтрольні Україні та в країни Європи	60	96,8	80	97,6	103	81,1
Насильницьке переселення людей із окупованих територій, в тому числі дітей, в російську федерацію	62	100,0	80	97,6	118	92,9
Часте і тривале перебування під час повітряних тривог та обстрілів в санітарно несприятливих умовах	54	87,1	77	93,9	109	85,8
Життя в постійному стресі із-за обстрілів, втрати рідних та житла	57	91,9	79	96,3	115	90,6
Зниження економічного стану населення	62	100,0	82	100,0	119	93,7
Вимушений розрив сімей	59	95,2	76	92,7	98	77,2
Низька якість мобільного зв'язку або його повна відсутність (вимушена ізоляція)	51	82,3	74	90,2	85	66,9
Втрата зв'язку з рідними	50	80,6	74	90,2	101	79,5
Значне пошкодження інфраструктури системи енерго - та водопостачання	59	95,2	80	97,6	120	94,5
Зниження якості умов проживання	59	95,2	79	96,3	104	81,9

ДЕТЕРМІНАНТИ ОСОБИСТОГО ХАРАКТЕРУ НЕГАТИВНОГО ВПЛИВУ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ НА ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ

Індикатор	Організатори охорони здоров'я		Лікарі		Населення	
	абс	%	абс	%	абс	%
Постійний страх за життя та здоров'я рідних людей	60	96,8	67	81,7	104	81,9
Зниження рівня санітарної культури	52	83,9	73	89,0	105	82,7
Відсутність умов для здорового способу життя	54	87,1	74	90,2	101	79,5
Низький рівень поведінки, скерованої на профілактику захворювань	56	90,3	64	78,0	97	76,4
Зниження рівнів відповідального відношення до здоров'я, як до особистого пріоритету	47	75,8	59	71,9	76	59,8
Високий рівень застосування самолікування, в тому числі при станах, що несуть загрозу життю.	49	79,0	59	71,9	94	74,0
Втрата попередніх сталих умов комфортного та якісного проживання	50	80,6	71	86,6	99	77,9

ПЛАНУ ВІДНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

• **Пріоритет 6. Посилення системи громадського здоров'я та готовності до надзвичайних ситуацій у сфері охорони здоров'я**

- Система громадського здоров'я пережила цілу низку змін, наприклад, ліквідацію Державної санітарно-епідеміологічної служби. Затверджена у 2016 р. Національна концепція розвитку системи громадського здоров'я окреслила напрямки її розвитку на всіх рівнях, і поступово відбувався певний прогрес у реформуванні системи громадського здоров'я.
- Однак залишилися невирішеними питання організації цієї системи на обласному та місцевому рівнях. Крім того, все ще не прийнято відповідний закон про громадське здоров'я, що створює суттєві бар'єри для продовження реформ у сфері громадського здоров'я. Проєктом Плану пропонуються наступні кроки:
- прийняття всіх необхідних нормативно-правових актів, які регулюватимуть систему громадського здоров'я та необхідні для продовження реформ у цій сфері;
- продовження впровадження заходів для зміцнення потенціалу та практичних навичок працівників сфери громадського здоров'я (національного, обласного рівнів) відповідно до затвердженого національного плану;
- підтримання належного ресурсного забезпечення інститутів громадського здоров'я на національному та регіональному рівнях, зокрема лабораторій системи громадського здоров'я;
- здійснення заходів з удосконалення системи поставок, логістики та процедури закупівель для системи громадського здоров'я у всій країні, у тому числі запровадження розробки 3-річних планів закупівель;
- забезпечення мережі центрів контролю та профілактики хвороб необхідними ресурсами відповідно до потреб для виконання основних оперативних функцій системи громадського здоров'я;
- забезпечення створення умов для лабораторної мережі, що відповідатиме стандартам біобезпеки та біозахисту відповідно до Посібника ВООЗ з лабораторної біобезпеки (4-те видання) тощо.

ВИСНОВКИ

- Війна проти російської агресії в Україні негативно впливає на стан громадського здоров'я. При цьому негативні наслідки даного впливу потенційно будуть носити довготривалий характер і потребувати значних зусиль на всіх рівнях управління в мінімізації та усуненні вказаних наслідків.**
- Усунення негативних наслідків війни на громадське здоров'я населення потребує державних заходів з відновлення економіки країни, сталих комфортних умов життя, забезпечення населення доступною медичною і в першу чергу реабілітаційною допомогою.**

Дякую

за увагу!